

ریاست جمهوری
مرکز بکارهای های تحول و پیشرفت

بررسی برترین تجارب جهانی فناوری شهروندی

شماره بیست و هشتم، ۲۵ تیر ماه ۱۳۹۹

گزارش راه‌حل‌های نوآورانه افزایش مشارکت مردمی
در حاکمیت، بر بستر فناوری‌های داده‌محور

در این شماره می خوانیم...

- چگونه قانون سپاری را در کشور اجرا کنیم؟ (بخش دوم)
- توصیه های موسسه Govlab
- معرفی تجارب ملی در زمینه ی قانون سپاری
- سامانه پارلمان مجازی ایران
- سامانه جمع نویسی قانون گذاری و مشارکت در نظارت
- پلتفرم جمع نویسی

چگونه قانون‌سپاری را در کشور اجرا کنیم؟ (بخش اول)

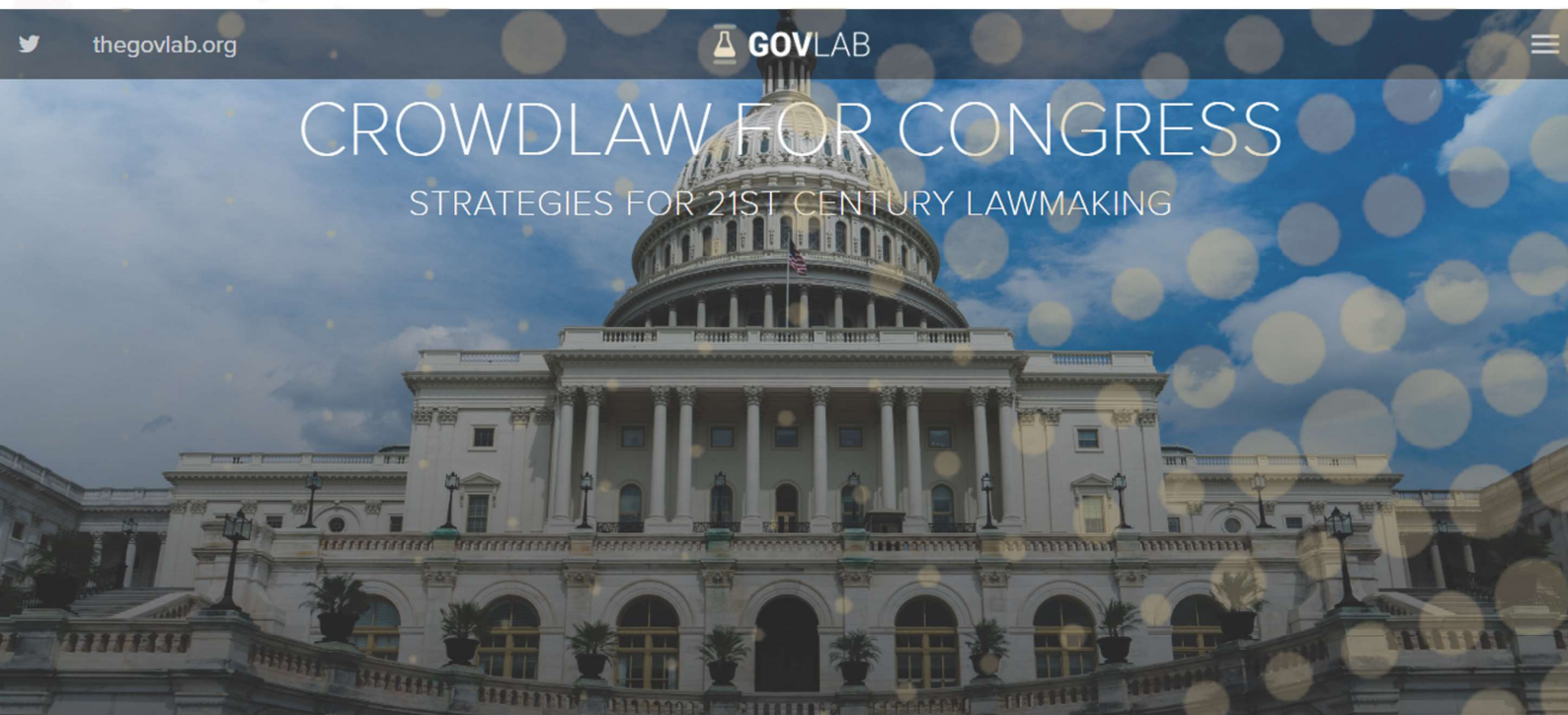
در شماره‌ی قبل، به موضوع اجرای قانون‌سپاری وارد شدیم و توصیه‌های براهام را بررسی کردیم. در این شماره بحث قانون‌سپاری را با توصیه‌های موسسه Govlab به پایان می‌رسانیم. این موسسه، ۱۰ توصیه کلی برای اجرای قانون‌سپاری ارائه کرده است. در ادامه این توصیه‌ها را بررسی می‌کنیم. همچنین در بخش آخر، تجارب ملی در حوزه قانون‌سپاری را معرفی خواهیم کرد.

توصیه‌های موسسه Govlab^۱

آنچه فرآیندهای قانون‌سپاری موفق را متمایز می‌سازد، انتخاب پلتفرم فناوری نیست، بلکه این است که آیا این فرآیند به خوبی در مکانیسم قانون‌گذاری ادغام شده است یا خیر. آیا مشارکت صرفاً یک پیشنهاد است یا مشارکت سازنده است؟ آیا قانون‌سپار قصد دارد مشارکت معنادار را ترویج دهد؟ آیا کار توسط افرادی انجام می‌شود که در روند کاری کارکنان حرفه‌ای مشارکت داده شده‌اند؟ این توصیه‌ها، خلاصه نکات کلیدی است که توسط مؤسسه Govlab ارائه شده است. این پیشنهادات در ادامه به تفصیل ذکر شده‌اند.

۱. منبع:

<https://crowd.law/crowdlaw-summary-of-recommendations-84694cc723ef>

محور اول: تقاضای مشارکت را به خوبی روشن کنید.

۱. تعامل سازمانی و مردمی را همزمان با یکدیگر ارتقاء ببخشید.

طراحان قانون‌سپاری بر تسهیل عمومی مردم متمرکز هستند، اما برای موفق بودن، باید نیازهای سازمان‌ها را نیز دید. این دو باید همزمان رشد کند. باید فرآیندهایی ایجاد کرد که قانون‌سپاری هم به نفع سازمان مربوطه باشد و هم به نفع عموم مردم. هر طراحی پلتفرمی نیز باید این منفعت دو طرفه را داشته باشد. به عنوان مثال، از ۲ میلیون درخواستی که در سامانه مطالبه‌گری آنلاین "ما مردم" کاخ سفید ارائه شده است، هیچ‌کدام نمی‌تواند مستقیماً به یک اقدام دولت مرتبط شود؛ به این دلیل که درخواست‌ها بدون مدارک هویتی ایجاد شده و برای مقامات دولتی حاوی اطلاعات ارزشمند و مفیدی نیست. در واقع چنین پلتفرمی به خوبی برای افزایش تصمیم‌گیری طراحی نشده است.

۲. برای رسیدن به هدف مورد نظر طراحی کنید.

مشارکت عمومی می‌تواند مشروعیت دموکراتیک، انسجام اجتماعی، پاسخگویی دولت و کیفیت قانون‌گذاری را ارتقا دهد. لزوماً همه‌ی کسانی که از قانون‌سپاری استفاده می‌کنند یک هدف مشترک را دنبال نمی‌کنند. یک فرآیند مشارکت‌جویانه

که از مردم سؤال می‌کند چه احساسی در مورد پیش‌نویس یک لایحه دارند، نسبت به فرایندی که از آن‌ها، درخواست دارد که در تهیه و تدوین محتوای پیش‌نویس یک لایحه کمک کنند یا با استفاده از تلفن همراه بر اجرای آن نظارت کنند، هدف متفاوتی دارد. انتخاب هدف، آنچه که یک سیستم موفق را تشکیل می‌دهد و اطلاعات و یا اقدامات لازم از سمت مردم را تعیین خواهد کرد.

۳. مشخص کنید چه کسی این فرآیند را مدیریت خواهد کرد.

مدیریت گفتگوها در طول تعامل امری بسیار مهم است. مدیریت ضعیف می‌تواند به سرعت مذاکرات را از خط خارج کرده و شرکت‌کنندگان را گیج و ناامید رها سازد؛ باید برنامه‌ای خاص با مشارکت مشاوران ایجاد کرد تا همه‌ی مراحل قانون‌سپاری با نظارت و مدیریت این افراد صورت پذیرد.

۴. برای استفاده، و نه صرفاً مشارکت‌جویی، برنامه‌ریزی کنید.

مشارکت‌جویی عمومی بدون مکانیسم دقیق برای استفاده از آن، برای همه افراد دلسرد کننده است. بر اساس یک مقایسه، دولت می‌تواند داده‌های تدارکات عمومی خود را باز و منتشر کند، اما چنین شفافیت به خودی خود فساد را کاهش نمی‌دهد. در عوض، مؤسسات عمومی باید یاد بگیرند چطور از این داده‌ها برای تغییر نحوه خرید کالا و خدمات استفاده کنند. به طور مشابه، این ظرفیت باید در نهادهای قانون‌گذاری برای استفاده از مشارکت‌های عمومی ایجاد شود. این امر ممکن است نیازمند تغییراتی در فرآیندهای کنونی باشد که در آن قانون، پیشنهاد شده، پیش‌نویس شده، مذاکره شده، و اجرا می‌شود.

محور دوم: افزایش تعداد مشارکت‌کنندگان و همچنین ارائه اطلاعات

۵. روی انگیزه‌ها تمرکز کنید. برسید: «چرا باید عضوی از جامعه مشارکت کند؟» و پاسخ را با گفتگو و پرسش از مخاطبان بالقوه به دست آورید.

ادبیات جمع‌سپاری نشان می‌دهد که ادراک مفیدبودن و منصفانه بودن برای کیفیت مشارکت‌ها و پایداری جمع‌سپاری ضروری است. این تکلیف بر عهده مدیران است، نه فقط طراحی فرآیندی که تأثیر معناداری بر دولت داشته باشد، بلکه روشن کردن مسیر و ظرفیت تأثیرگذاری برای مردم، و در عین حال تسهیل این مسیر برای آنها. به عبارت دیگر، منطق و دلیل مشارکت را روشن، و دلایل مشارکت را از طریق طراحی خوب و توضیح شفاف مطرح کنید.

۶. توضیح دهید که چگونه مردم می‌توانند مشارکت نمایند.

با توجه به تعدد طرح‌ها نسبت به مواردی که به قانون تبدیل می‌شوند، فرایند قانون‌گذاری پیچیده است. بنابراین، یک مشارکت عمومی موفق باید این فرآیند و آنچه از شرکت‌کنندگان پرسیده می‌شود را تبیین دهد. ادبیات جمع‌سپاری نشان می‌دهد که وقتی «از شرکت‌کنندگان معمولی» خواسته می‌شود وظایف فنی با دستورالعمل‌های خاص و طبقه‌بندی‌های مشاغل دقیق انجام دهند، عملکرد آنها برابر یا بهتر از عملکرد متخصصان است.

۷. به حریم خصوصی احترام بگذارید و در صورت نیاز هویت‌ها را تأیید کنید.

اگرچه از لحاظ فنی ممکن است به راحتی بتوان اقامت یا هویت را شناسایی کرد، اما تصمیم بگیرید که آیا چنین اقداماتی لازم هست یا خیر. به عنوان مثال، اگر هدف، دستیابی به بهترین ایده‌ها برای حل یک مشکل است، آیا اهمیت دارد که این ایده‌ها از کجا می‌آیند؟ به منظور ایجاد فرصت‌های مستقیم برای مشارکت در افراد بر اساس منافع خود، یک درخواست داوطلبانه برای اطلاعات ممکن است مورد استقبال قرار گیرد. به عنوان مثال، طرح «تصمیم مادری» یک سیستم سه بخشی دارد:

۸. نتیجه تصمیمات نهایی را به خوبی اطلاع‌رسانی کنید.

مسئولان دولتی باید به مشارکت‌ها پاسخ دهند و برای اطلاع‌رسانی منظم در مورد پیامدها اهتمام داشته باشند. حتی اگر مردم فقط برای مشارکت در ایجاد پیشنهادها دعوت شوند، مکانیسمی برای به‌اشتراک‌گذاری نتایج نهایی باید ایجاد شود. به عنوان مثال، مشارکت‌کنندگان بتوانند با یکدیگر و با نمایندگان وزارتخانه‌های مرتبط دولتی وارد تعامل شوند

۹. فرصت‌های مشارکت و نیز شرکت‌کنندگان را متنوع کنید.

باید فرصت‌های مشارکت و همچنین شرکت‌کنندگان را نیز متنوع کرد. به عنوان مثال

مشارکت خانم‌ها و همچنین مشارکت طیف متنوعی از مردم می‌تواند به عنوان هدف در نظر گرفته شود. یک مطالعه از عضویت ۱۸۶ نفر از شرکت‌کنندگان که ایده‌هایی را برای بهبود قانون ترافیک جاده‌ای ارائه کردند، مشخص کرد که آن‌ها اکثراً مرد (۸۶٪) بودند، تحصیلات رسمی داشتند و بین ۳۵ تا ۵۴ سال نیز سن داشتند (۴۶٪). آن‌ها همچنین تجربه مدنی قبلی نیز داشتند: ۷۲٪ از شرکت‌کنندگان قبل از این در یک انجمن آنلاین مشارکت داشتند، ۴۱ درصد با یک نماینده تماس گرفته بودند و ۳۳ درصد قبل از آن یک نامه سرگشاده داده بودند.

محور سوم: آزمایش کنید و پیشرفت کنید.

۱۰. آنچه که کار می‌کند را آزمون و تکرار کنید.

قانون‌سپاری پدیده‌ای جدید است. به منظور تسریع پذیرش آن، تحقیقات بیشتری مورد نیاز است و مستلزم این است که افراد حرفه‌ای و محققان برای انجام آزمایش‌ها با یکدیگر همکاری کنند. تحقیقات می‌توانند شامل آزمایش‌هایی برای مشاهده نحوه کارکرد پلتفرم، اینکه چه کسانی و چطور مشارکت می‌کنند، باشد. نرم‌افزارهای تحلیلی ساده می‌توانند داده‌هایی را تولید کنند که صاحبان پلتفرم و دیگران می‌توانند از آن برای مطالعه یک طرح ابتکاری استفاده نمایند. همیشه مطمئن باشید که چنین داده‌های اجرایی باز و در دسترس عموم هستند. به علاوه، اجرای آزمایش‌های کنترل‌شده و ساده را با تقسیم شرکت‌کنندگان به دو گروه و ارائه تجربیات جایگزین در نظر بگیرید.

معرفی تجارب ملی در زمینه قانون سپاری

در شماره‌های پیشین، تجارب بین‌المللی قانون سپاری را بررسی و سامانه‌های مختلفی را از سراسر جهان معرفی کردیم. این سامانه‌ها تنها بخشی از انبوه اقداماتی است که کشورها برای اجرای قانون سپاری انجام داده‌اند. در کشور ما نیز تاکنون سه تجربه اولیه از قانون سپاری اجرا شده است. البته هر سه این تجربه‌ها در مراحل اولیه خود قرار دارند. متأسفانه دو مورد از این پروژه‌ها در همان مراحل اولیه متوقف شده است. پروژه‌ی سوم اما تا حدودی در حال رشد بوده، اما هنوز به مرحله اجرایی نرسیده است. امید است این پروژه‌ها به زودی در کشور به صورت کامل و با پشتیبانی نهادهای قانون‌گذار، اجرا شوند.

پارلمان مجازی ایران

کشور امکان مشارکت بر پیش نویس طرح‌ها را فراهم می‌آورد. با این حال، نظرات کاربران به یکدیگر نمایش داده نمی‌شود، امکان ارائه‌ی بازنویسی متن وجود ندارد، تنها برای مجلس شورای اسلامی (آنهم یک نماینده مشخص) طراحی شده و امکان بهره‌برداری از آن برای سایر نهادهای قانون‌گذار وجود ندارد. همچنین میزان تأثیر نظرات مردم نسبت به مشارکتشان مشخص نیست. **علی‌رغم اینکه این سامانه توسط چند نماینده مجلس پشتیبانی می‌شد اما متأسفانه هم‌اکنون غیرفعال شده است.**

نام سامانه: پارلمان مجازی ایران

منطقه جغرافیایی: ایران

حوزه‌های فعالیت: قانون‌سپاری

آدرس سایت:

<https://www.ir-vp.ir/>

نخستین پلتفرم جمع‌سپاری در حوزه تقنین در سال ۱۳۹۵ توسط یکی از نمایندگان مجلس و با عنوان «پارلمان مجازی ایران» راه‌اندازی شد. هدف این سامانه مشارکت مردم در راستای ارتقای طرح‌ها و مصوبات مجلس می‌باشد. از این رو این سامانه را می‌توان جزو اولین گام‌ها در مشارکت جویی از مردم دانست. افزون بر این امکان ارسال نظر توسط مردم و نخبگان نسبت به قوانین موجود در این طرح نیز حائز اهمیت می‌باشد. این سامانه برای اولین بار در

امروز: یکشنبه ۲۲ تیر ۱۳۹۶ پارلمان

ثبت نام

ورود

رمز عبور

نام کاربری

پارلمان مجازی ایران

IRAN VIRTUAL PARLIAMENT

ارتباط با مدیر

امکانات سایت

ورود به محرن علنی مجلس

آشنایی با پارلمان

خوش آمدید

آخرین اخبار خانه ملت

صفر تا صد وقوع حادثه برای اتباع افغان، چه کسانی از تنش بین ایران و افغانستان سود می‌برند؟

طرح تامین مالی بخش مسکن از طریق بورس؛ دولت تمام ابعاد طرح را بررسی کند

اشتباهات اساسی یک رسانه

سامانه جمع‌نویسی قانون‌گذاری و مشارکت در نظارت

نام سامانه: جمع‌نویسی قانون‌گذاری و

مشارکت در نظارت

منطقه جغرافیایی: ایران

حوزه‌های فعالیت: قانون‌سپاری

آدرس سایت:

<https://jamnevisi.parliran.ir/>

وبسایت رسمی مجلس نیز یکی از زیردامنه‌های خود را به موضوع قانون‌سپاری اختصاص داده است. این زیردامنه هم‌اکنون با عنوان سامانه جمع‌نویسی قانون‌گذاری و مشارکت در نظارت وجود داشته اما غیرفعال است. این سامانه در طراحی اولیه خود، علاوه بر بخش مشارکت در قانون‌گذاری، مشارکت در نظارت را نیز دارد. البته همانگونه که بیان شد، فعلا هیچ‌کدام از این موارد فعال نبوده و با کلیک روی هر قانون، چیزی باز نمی‌شود.

سامانه جمع‌نویسی قانون‌گذاری و مشارکت در نظارت

مشارکت در نظارت

جمع‌نویسی در قانون‌گذاری

در این بخش حسب نیاز متن مربوط به طرح‌ها و لوایح، پیش از بررسی و مطرح شدن در کمیسیون‌ها و صحن مجلس شورای اسلامی جهت دریافت نظرات متخصصان، صاحب‌نظران و عموم مردم قرار داده شده است.

جهت ارائه و ثبت نظرات، پیشنهادات و اصلاحات مدنظر، بر روی هر کدام از مواد مطرح شده کلیک نمایید.

تست قانون‌گذاری

اعلام نظر در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور

طرح تعیین و ایجاد قوانین انعطاف‌ناپذیر (سخت) و قوانین انعطاف‌پذیر (نرم)

طرح تعیین و ایجاد قوانین انعطاف‌ناپذیر (سخت) و قوانین انعطاف‌پذیر (نرم)

بررسی فوریتی:

طرح جامع توسعه و عمران روستایی کشور

۱۴ مقام معظم رهبری، خرداد ۱۳۹۷ - دیدار نمایندگان و کارکنان مجلس

در تنظیم و تصویب قانون، جنبه‌های کارشناسی بشدت باید رعایت بشود. خوشبختانه مرکز پژوهش‌های مجلس، مرکز خوبی است و امکان کارشناسی خوبی در آنجا مترکم و متمرکز است؛ حداکثر استفاده از آن باید کرد؛ علاوه بر اینکه این یک بازوی توانمند کارشناسی مجلس است و از این باید استفاده کرد بایستی از نخبگان بیرون از محیط مجلس هم استفاده بشود. گاهی شما ملاحظه میکنید در یک مسئله‌ای، در یک حوزه‌ی تخصصی‌ای، یک کسی چند سال مثلاً کار کرده، فکر کرده، شما اگر در این حوزه‌ی تخصصی از او مشورت بگیرید، گاهی با یک کلمه‌ی کوتاه، با یک سطر، یک راه‌گشایی بزرگی را انجام میدهد؛ گاهی اوقات کمک نخبگان این‌چوری است که

پلتفرم جمع نویسی

نام سامانه: جمع نویسی

منطقه جغرافیایی: ایران

حوزه‌های فعالیت: قانون‌سپاری

آدرس سایت:

<https://www.jamnevisi.ir/>

نظر خود را در مورد پیش‌نویس قانون مربوطه و ... اعلام کنند. اولین بار، قوه قضائیه، در تاریخ ۴ تیر ۱۳۹۹، از سامانه جمع‌سپاری لوایح و دستورالعمل‌های حقوقی رونمایی کرد.^۲ این سامانه، یکی از خروجی‌های پلتفرم جمع‌نویسی است. البته هنوز لایحه یا دستورالعمل خاصی در آن قرار داده نشده است.

پلتفرم جمع‌نویسی را می‌توان یکی از کامل‌ترین پلتفرم‌های حوزه قانون‌سپاری نامید که با استفاده از تجارب کشورهای مختلف و همچنین با یک طراحی خوب، در کشور راه‌اندازی شده است. این پلتفرم توسط اندیشکده شفافیت برای ایران توسعه یافته و هم‌اکنون نیز در دسترس است. این پلتفرم می‌تواند برای همه‌ی نهادهای قانون‌گذار قابل استفاده باشد. البته اصل در اینگونه موارد، ایجاد یک پنجره واحد است تا مردم بتوانند صرفاً با مراجعه به یک سامانه،

ورود | ثبت نام

تماس با ما

درباره

بلاگ

قوانین

صفحه اصلی

جمع‌نویسی

سامانه

جمع‌سپاری قانون‌نویسی

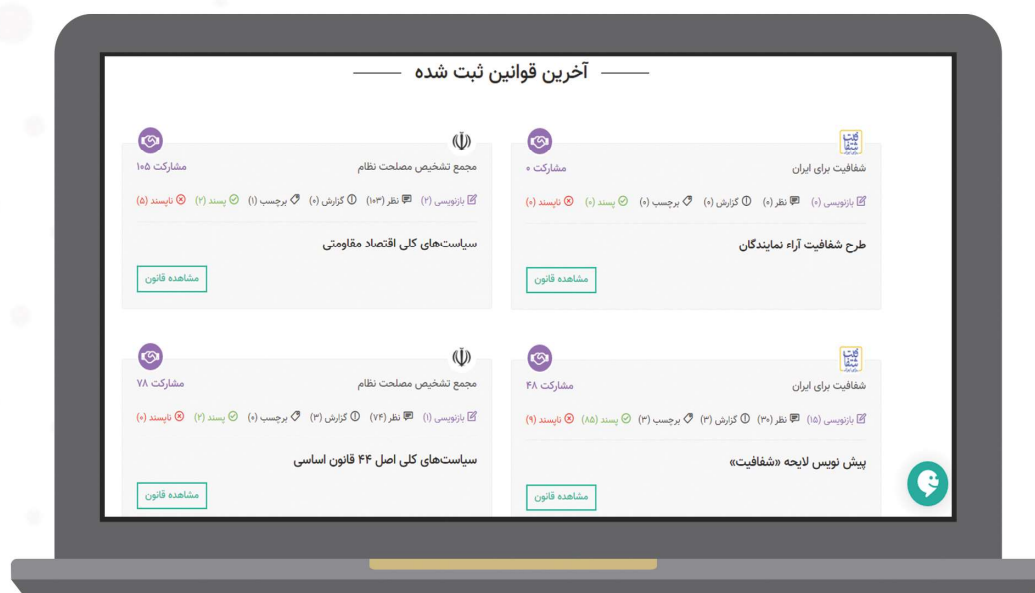
در ایران

۲. منبع:

<https://www.mizanonline.com/fa/news/631768>

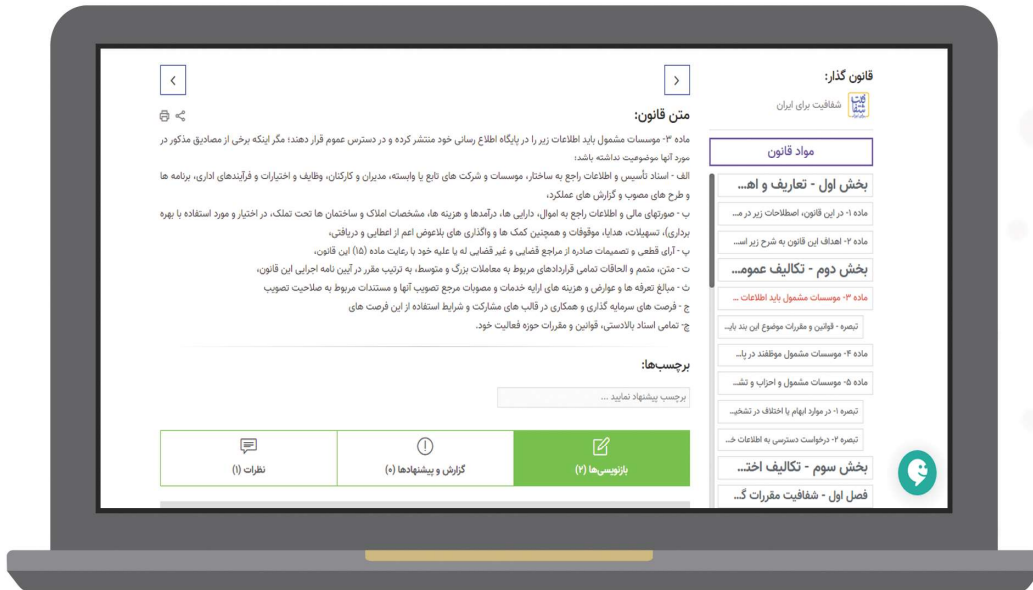

پلتفرم جمع‌نویسی، براساس مطالعه تجارب جهانی شکل گرفته و از ویژگی‌های زیر برخوردار است:

- قابلیت درج نظر ذیل هر متن قانونی و نیز هر نظر دیگر؛
- قابلیت درج متن پیشنهادی پیرامون هر ماده، و نیز در نظر ذیل آنها؛
- قابلیت ثبت فعالیت‌ها و مشارکت‌های کلیه کاربران و قابلیت فهرست کردن آنها؛
- قابلیت درج «پیشنهاد و گزارش»، با مواردی همچون: پیشنهاد قانون مکمل، پیشنهاد قانون متعارض، پیشنهاد ناسخ و منسوخ، پیشنهاد حذف، گزارش مغایرت با قانون اساسی، گزارش مغایرت با شرع، ...
- قابلیت ثبت «پسند» و «عدم پسند» توسط کاربران بر هر مؤلفه از سامانه؛
- قابلیت گفتگو میان کاربران مختلف سامانه؛
- صفحه پروفایل شخصی کاربران که حاوی اطلاعات شخصی و نیز فهرست مشارکت‌های آنها در سامانه باشد؛
- قابلیت گزارش‌گیری و پرینت مشارکت‌ها با تنظیمات مختلف و کاربردی؛
- و ...

نمایی از صفحه مشارکت در قانون را می‌توانید در تصویر صفحه بعد مشاهده کنید:

قانون گذار:
شفافیت برای ایران

متن قانون:

ماده ۳- موسسات مشمول باید اطلاعات زیر را در پایگاه اطلاع رسانی خود منتشر کرده و در دسترس عموم قرار دهند؛ مگر اینکه برخی از مصدق مذکور در مورد آنها موضوعیت نداشته باشد:

الف - اسناد تأسیسی و اطلاعات راجع به ساختار، موسسات و شرکت های تابع یا وابسته، مدیران و کارکنان، وظایف و اختیارات و فرآیندهای اداری، برنامه ها و طرح های مصوب و گزارش های عملکرد.

ب - صورتهای مالی و اطلاعات راجع به اموال، دارایی ها، ترانژها و هزینه ها، مشخصات املاک و ساختمان ها تحت تسلک، در اختیار و مورد استفاده یا بهره برداری، تسهیلات، هدایا، موقوفات و همچنین کمک ها و واگذاری های بلاعوض اعم از انعطافی و دریافتی.

ب - آری قطعی و تصمیمات صادره از مراجع قضایی و غیر قضایی له یا علیه خود یا رعایت ماده (۱۵) این قانون.

ت - متن، متمم و الحاقات تمامی قراردادهای مربوط به معاملات بزرگ و متوسط، به ترتیب مقرر در آیین نامه اجرایی این قانون.

ث - مبالغ تعرفه ها و عوارض و هزینه های ارائه خدمات و مصوبات مرجع تصویب آنها و مستندات مربوط به صلاحیت تصویب

ج - فرصت های سرمایه گذاری و همکاری در قالب های مشارکت و شرایط استفاده از این فرصت های

ج - تمامی اسناد بالادستی، قوانین و مقررات حوزه فعالیت خود.

برچسب ها:

برچسب پیشنهاد نمایید ...

 نظرات (۱)	 گزارش و پیشنهادها (۵)	 پانزویسی ها (۲)
--	--	--

بخش اول - تعاریف و اهد...

ماده ۱- در این قانون، اصطلاحات زیر در م...

ماده ۲- اهداف این قانون به شرح زیر است...

بخش دوم - تکالیف عموم...

ماده ۳- موسسات مشمول باید اطلاعات ...

تبصره - قوانین و مقررات موضوع این بند باب...

ماده ۴- موسسات مشمول موظفند در ری...

ماده ۵- موسسات مشمول و احزاب و تش...

تبصره ۱- در مورد اهام با اختلاف در انتخاب...

تبصره ۲- درخواست دسترسی به اطلاعات خ...

بخش سوم - تکالیف اخت...

فصل اول - شفافیت مقررات گ...

فناوری، دارای پتانسیل گسترده‌ای برای تغییر نحوه ارتباط شهروندان با یکدیگر، ارتباط شهروندان با دولت و تقویت جوامع و حکومت‌ها است. امروزه شهروندان، سازمان‌ها و دولت‌ها از فناوری برای اطلاع‌رسانی و تشویق مشارکت شهروندی استفاده می‌کنند؛ مواردی مانند انتخابات و رأی‌دهی، دولت الکترونیک و یا راه‌اندازی کمپین‌های جمع‌سپاری. این دسته از فعالیت‌های در حال رشد به عنوان «فناوری شهروندی» مشهور شده‌اند.